

Jógvan Mørkøre, stjóri á Arbeidsloysiskipanini:

ALS má broytast frá grundini

- Tað ber ikki til at tvíhalda um, at Arbeidsloysiskipanin skal vera ein tryggingarskipan hjá pørtunum á arbeiðsmarknaðinum og samstundis krevja av skipanini, at hon átekur sær sosialpolitiskar uppgávur, sigur Jógvan Mørkøre, stjóri á Arbeidsloysiskipanini, nú farið er undir at endurskoða skipanina

Neyvan fer tað at ganga heilt stillisliga fyri seg, tá stýrið og feløgini á arbeiðsmarknaðinum skulu taka støðu til, hvørjar broytingar skulu gerast í skipanini.

Osemjurnar um skipanina hava verið nógvar, og helst verða tær fleiri, nú feløgini og stýrið hava fingið eitt uppskot frá einum bólki, sum hetta seinasta hálva árið hevur arbeitt við málinum.

I hesum bólki hava sitað eitt umboð fyri Almanna-stovuna, eitt fyri Felag Teirra Arbeidsstøku, eitt fyri Figgjar- og búskaparældina og eitt fyri Almanna- og heilsudeildina.

Jógvan Mørkøre, stjóri á Arbeidsloysiskipanini, hevur verið skrivari hjá nevndini.

Hesin bólkur leggur fyrst og fremst upp til, at stýrið og feløgini mugu taka støðu til nakrar prinsipiellar spurningar.

Jógvan Mørkøre heldur færoysku arbeiðsloysiskipanina vera nóg merkta av, at eingin væntaði slíkt varandi arbeiðsloysi, sum vit hava fingið. Danska skipanin varð nýtt sum ræðumynd, slíka skuldu vit ikki hava.

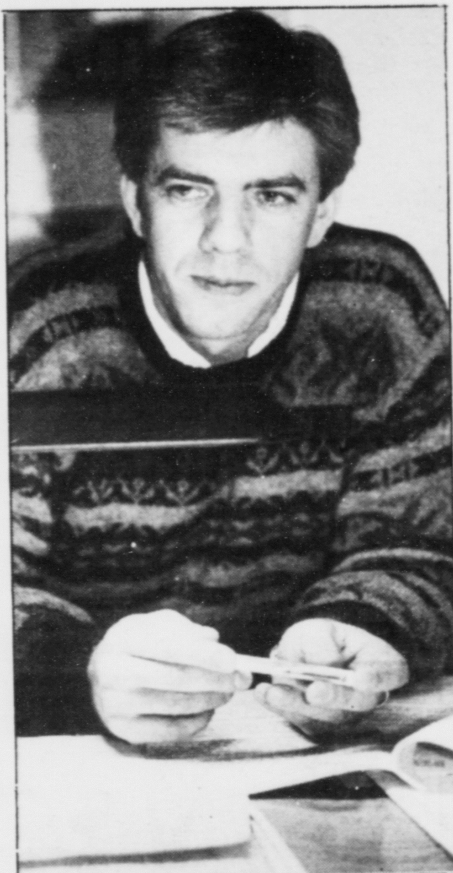
Men síðan tað er arbeiðsloysi blivið varandi støða hjá mongum, og tí herðast krøvini nú um, at skipanin skal átaka sær størri sosialpolitiskar uppgávur við at finna arbeiði og skipa fyri tiltøkum fyri arbeiðsleys, t.d. skeiðum, soleiðis sum gjørt verður aðrastaðni.

Men hetta kann skipanin ikki, tí tað hevur hon ikki orku til. Her skal eisini havast í huga, at í hinum londunum rindar tað almenna stóran part av rakstrinum.

Samsvarar ikki

Fylgibólkurin visir á tað mótstríðandi í, at landsstýrið tvíheldur um, at Arbeidsloysiskipanin skal vera ein tryggingarskipan hjá pørtunum á arbeiðsmarknaðinum, samstundis sum samgongan átekur sær figgjarliga skyldu mótevnis skipanini, tá arbeiðsmarknaðurin ikki orkar einsamallur.

Fylgibólkurin sigur seg væl vita, at stýrið heldur fast við, at skipanin skal vera tryggingarskipan, men bólkurin leggur kortini fram uppskot um ávisar lógar-broytingar við teirri ætlan at

Eitt samfelag so lítið sum tað færoyska nýðist at laga seg eftir, at ein partur av arbeiðsmegi arbeiðir í øðrum londum. Tað ræður um at skipa so fyrri, at hesir pendlarar varðveita sín bústað og sína familju í Føroyum, sigur arbeiðsbólkurin við Jógvani Mørkøre sum skrivara

rógva aftur á beint, sum tikið verður til.

Greiða má fáast á, sigur fylgibólkurin, um skipanin skal vera ein tryggingarskipan hjá pørtunum á arbeiðsmarknaðinum, ella um partarnir í framtíðini skulu umsita eina sosiala trygdarskipan, sum lögting og landsstýri í veruleikanum ráða yvir.

Her verður sipað til, at meðan stýrið vil goyma yvirskotið til at gjalda aftur lán í 1997, vil landsstýrið hava ALS at leingja og brúka hvørt oyra. Tað er at brúka tókar pengar til sosial endamáli.

Um tað skal vera lagið, so verður spurningurin, um nokur meining verður í at

Hesi árin síðan skipanin kom hevur innlendis eftirspurningurin eftir arbeiðsmegi verið lítill og eingin. Úr øðrum londum koma av og á fyrisspurningar, men Arbeidsávisingin kann ikki áleggja nøkrum at fara av landinum at arbeiða.

Neyðugt er at fáa greitt uppgávubýti millum ALS og tað almenna viðvíkjandi teimum arbeiðsleysu.

T.e., hvør varir av hvørjum vandamálum, hvør stingur út í kortið, tá tað ræður um sosialpolitikk, og hvør figgjar. Har uppgávur verða skývaðar yvir á annan, men uttan at figging fylgir, verða gráar leiðir, har skilaløysi valdar. Haraftrat leggur tað botn undir stóðuga illneitan. Hesum slepst ikki undan, fyrr enn greiða er fingin á bytinum, skrivur bólkurin í viðmerkingum sínum.

Búgva her og arbeiða uttanlands

Eisini verður nomið við, hvat vit skulu meta sum arbeiðsmarknað. Fyrr vóru tað mest sjómenninir, sum vóru mobil arbeiðsmegi, men nú eru aðrir yrkisbólkur tað líka nóg, eitt nú handverkararnir.

Mælt verður til at bota um færlíkan hjá fleiri, so tey kunnu fara út og bjóða seg fram aðrastaðni, men samstundis hava bústað í Føroyum, tí á tann hátt er vandin minni fyri, at tey flyta av landinum. Haraftrat gloyma tey fólkini sum arbeiðsmegi ikki sín kunnleika, men fáa tvørturímóti høvi at læra nakað nýtt, ið landið her seinni kann fáa gleði av, sigur Jógvan Mørkøre.

Tryggingarprinsippið for

Tá lögtingið í 1993 broytti skipanina, soleiðis at hámarkið fyri inngjaldi varð strikað, og útgjaldið kundi setast niður, fór tryggingarprinsippið í skipanini, sigur bólkurin.

Stýrinum dámdi ikki tað rullandi útrókingargrundarlagið, vildi hava tað burtur og í staðin stytta tíðina, fólk kundu vera í skipanini. Lögtingið gekk við til at koyra tað rullandi grundarlagið burtur, men í staðin fyri at sytta tíðina er hon nú longd til næstan trý ár.

Við hesum eru vónir skaptar millum fólk, at til ber at fáa fast útgjald í so at siga óavmarkaða tíð. Tað var at gera tað, sum ávarað var ímóti, til veruleika: Tá hvørki minskandi útgjald ella avmarkað tíðarskeið eggja fólk til at taka arbeiði, verða tað føri, har tryggingartakarinn velur arbeiðsloysi fram um arbeiði.

Ikki líka fyrri øll

Bólkurin nemur eisini við spurningin, at allir løntakarar ikki eru líka fyrri skipanini. At kalla bara tey, sum arbeiða á fiskavirkjum kunnu vera partíðararbeiðsleys. Tað kunnu mánadarlønt og fiskimenn ikki, ei heldur sjálvsstøðugt vinnurekandi, sum t.d. nógvir útroðrarmenn.

Bólkurin setir fram nokur itøkilig uppskot:

* Tað skal vera eitt fast tryggingarskeið við treytum og samsamum ásettum av stýrinum, og haraftrat skal vera eitt iskoystíðarskeið, har longdina valdað landskassafigging. Yvir hesum tíðarskeiði skal politiski myndugleikin ráða.

* Umsitingin skal hava

viðark heimildir at skipa fyrri skeiðum.

* samanhang skal aftur vera ímillum inngjald og útgjald, so talan aftur verður um trygging.

* Avgjerðarmyndugleikan skal stýrið hava viðvíkjandi inngjaldi og útgjaldi, so ábyrgd og myndugleiki eru á sama stað.

* ALS-skipanin skal gerast lættari at skilja hjá borgarunum við at gera hana greiðari, og hon verður tá eisini lættari at umsitja.

* Tryggingartakararnir skulu hava somu samsíð, tá tað ræður um at tryggja borgarunum best møgulega trygging.

* Skipanin við biðidøgum skal umskiptast til biðitímarskipan fyrri tímálønt, so tað loysir seg at arbeiða, og tað loysir seg at hava fólk í arbeiði.

Skjótt

Jógvan Mørkøre er spentur, hvat feløgini fara at siga til uppskotini um broytingar.

Hálfan august er ætlanin at hava eitt seminar fyrri feløgini um at endurskoða skipanina, og miða verður eftir at fáa alt lagt fyrri stýri fyrri 1. september.

randi

Chevrolet Monza

árg. 88, bílga til sølu.

Tlf. 41251

Neyst

í Fuglafirði til sølu.

Tlf. 44470

McAfee Anti-Virus

McAfee VirusScan er sera lætt at nýta. VirusScan finnur og burturbeinur kend og nýggj telduvirus aðrenn tey gera um seg. VirusScan verður javnan endurnýggja og fæst til DOS, Windows og OS/2.

Vit senda um alt landið. Prisir frá kr. 487,- (v/mvg)

Adaptive Design, 690 Dyndartjørður, Tlf. 44872, Fax. 44873

Sosíalúrinn – fimm ferðir um vikuna!